

Ásványvagyon becslési praktikum

Műszaki földtudományi alapszak, BSc képzés
Választható MFMFBBG7AKV
(nappali munkarendben)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

**MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
ÁSVÁNYTANI FÖLDTANI INTÉZET**

Miskolc, 2020/21. I. félév

Tartalomjegyzék

1. Tantárgyleírás, tárgyjegyző, óraszám, kreditérték
2. Tantárgytematika (óraóra lebontva)
3. Féléves beadandó feladat
4. Vizsgakérdések
5. Egyéb követelmények

Tantárgy neve: MFMFBBG7AKV Ásványvagyon becslési praktikum	Tantárgy kódja: MFFTT207 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Ásvány- és Kőzettani Intézeti Tanszék
Tárgyfelelős: Dr Má dai Viktor, egyetemi docens	Tantárgyelem: V
Javasolt félév: 7	Előfeltételek:-
Óraszám/hét (ea+gyak): 1+1	Számonkérés módja (a/gy/v): gyakorlati jegy
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali
Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T1, T2, T5, T10 <i>képesség:</i> K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K10, K11 <i>attitűd:</i> A1, A2 <i>autonómia és felelősség:</i>	
Tantárgy feladata és célja: Az ásványvagyonbecslés ismertetése során a tárgy foglalkozik a becslés alapját képező földtani modell létrehozásával, az alapadatok kiválasztásával, ezek minőségének ellenőrzésével, illetve a vagyonbecslés során alkalmazott számítási módszerek elveivel. A készletbecslés ismertetésénél foglalkozunk a műrevalóság kérdésével, illetve a lelőhely értékének meghatározásával. A tárgy fő fejezetei: ásványvagyonbecslés (földtani modell, alapadatok, becslési eljárások), készletbecslés (műrevalóság, költségelemek, értékalkotó elemek).	
A tantárgy tematikus leírása: Az elméleti előadásokon a hallgatók rövid összefoglalást kapnak az földtani közeg és az ásványi nyersanyag előfordulásokat alkotó nyersanyagtestek jellemző paramétereiről, a paraméterek becslésére szolgáló eljárásokról. Tanulmányozzák a földtani közeg mért paraméterei természetes változékonyságának hatását. Megismerik a földtani paraméterek értelmezésének hibáit és ezek csökkentésének módjait. A gyakorlatok során a hallgatók az ásványi nyersanyagok kutatási adatainak feldolgozásával, a nyersanyaglelőhelyek tematikus térképeinek, 3D-s modelljeinek olvasásával és szerkesztésével, a kutatások során alkalmazott mintavételek minőségbiztosítási módszereivel kapcsolatos feladatokat oldanak meg.	
A kurzusra jelentkezés módja: a regisztrációs héten NEPTUN rendszeren keresztül. A tantárgy felvételének előfeltétele: Oktatási módszer: Előadás az elméleti tananyagból. Gyakorlatok az előadás anyagából. Félévközi számonkérés módja, követelmények: Az aláírás feltételei a félév során: A gyakorlatok időben történő elvégzése, A féléves feladat eredményes megoldása az alábbi feladatkiírás alapján és időben történő beadása Az előadásokon és a gyakorlatokon a részvétel kötelező, háromnál több alkalommal való hiányzás az aláírás megtagadásával jár.	
A tantárgy lezárásának módja: aláírás + gyakorlati jegy Értékelés, a félévi érdemjegy számítása: Az értékelés 100%-ban a beadott feladat minősége alapján történik (a féléves teljesítmény az	

aláírás megszerzéséhez szükséges),.

Gyakorlati jegy a feladatra vonatkoztatva: 0 - 50%: 1, 50 – 60%: 2, 60 – 70%: 3, 70 – 90%: 4, 90 – 100%: 5

Oktatási segédeszközök

Tábla, színes kréta, számítógép és videoprojektor, tankönyv: *Mario E. Rossi, Clayton V. Deutsch: Mineral Resource Estimation*, Springer Science+Business Media Dordrecht 2014

Kötelező irodalom jegyzéke:

Alastair J. Sinclair, Garston H. Blackwell: Applied Mineral Inventory Estimation, Cambridge University Press, 2004

Mario E. Rossi, Clayton V. Deutsch: Mineral Resource Estimation, Springer Science+Business Media Dordrecht 2014

Javasolt irodalom:

Földessy J: Ásványi nyersanyag kutatás és földtani értelmezés (CD és internet) 2006

Benkő F : Ásványkutatás és bányaföldtan. Műszaki Könyvkiadó Budapest. 1970

Reedman J.H. : Techniques of Mineral Exploration – Applied Science Publishers London, 1979

Marjoribanks R.W.: Geological methods in mineral exploration and mining – Chapman Hill, London, 1996

Kuzvart M., Böhmer M : Prospecting and Exploration of Mineral Deposits. Elsevier, Amsterdam, 1986

Jantsky B (szerk) : Ásványi nyersanyag lelőhelyeink Magyarországon. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1966

Bíró L. (szerk): Szilárd ásványi nyersanyag előfordulások. Geolitera, Szeged, 2014.

2. TANTÁRGYTEMATIKA

Ásványvagyon becslési praktikum
Tantárgytematika (ÜTEMTERV)

ősz félév

Műszaki földtudományi alapszak

Választható MFMFBBG7AKV

Előadás:

2020.09.10.: Bevezetés, alapfogalmak, adatgyűjtés és minőség, geológiai modell, a becslési domének definíciója, térbeli változékonyság. A geológiai és a bányászati hígulás, , visszanyerhető készlet, validálás, készlet osztályozás. Optimális fúrás távolság. Közép és rövid távú modellek, minőségi kontroll.

2020.09.17.: Statisztikai eszközök, és megközelítés. Eloszlás típusok. Térbeli adat analízis, adat integráció.

2020.09.24.: Geológiai kontroll és blokkmodellezés. Távolság függvények és készletbeli bizonytalanságok, geostatistikai geológiai modell. Blokk modell építés, megjelenítés.

2020.10.01.: A becslési domének definiálása: Exploratory Data Analyses, határok és trendek. A domén kijelölés bizonytalanságai.

2020.10.08.: Adat gyűjtés és kezelés. Fúrólukak helyzete, árkok, gödrök. Mintázási metódusok, a mintázás elméleti háttere, a méret, a minőség biztosítása, változók és adattípusok, outlierok, sűrűség becslés.

2020.10.15.: Térbeli változékonyság: kísérleti variogramok, EDA, a folytonosság becslése.3D-s variogramok. Többváltozós eset.

2020.10.22.: A bányászati hígulás problémája. Visszanyerhető és in situ készletek. A hígulás típusai. Térfogati változékonyság korrekciója. Az információ hatása.

2020.10.29.: A visszanyerhető készlet becslése: célok és a becslés. Feltételes hibák, térfogati támogatás, poligon módszer, IDW módszer. A krigelés alkalmazása, kokriging, blokk krigelés.

2020.11.05.: A valószínűségi becslés, feltételes eloszlások, Gauss bázisú krigelési eljárások lognormál krigelés, indikátor krigelés. Indikátor kokriging. valószínűségi krigelés.

2020.11.12.: Készlet szimuláció. becslés és szimuláció kapcsolata. Folytonos változók, Gauss bázisú szimuláció. Indikátor bázisú szimuláció. A kategorikus változók szimulálása, Co-szimuláció. Másodlagos információk és kapcsolódó másodlagos szimulációk használata.

2020.11.19.: A készlet modell validálása illetve finomítása, Integritás, újra mintázás, Geológiai, statisztikai és grafikus validálás. Előzetes és alternatív modellek.

2020.11.26.: Bizonytalanság és kockázat, a bizonytalanság modellezése, a kockázat becslése. Készlet osztályozás eltérő alapokon.

2020.12.03.: Rövid távú modellek: A használhatóság kérdése. Érc és meddő szelekciója, Szimuláción alapuló eljárások. A termelvény minőségbiztosításának gyakorlati és operatív módszerei.

2020.12.10.: Esettanulmányok: A Cero Colorado készlet modell., Sao Francisco arany előfordulás, Az Escondida Norte modell. A Red Dog mine.

Gyakorlat:

2020.09.10.: A féléves feladatok kiadása, az elvárt dokumentációs rendszer felépítésének ismertetése (alapadatok, dokumentációs rendszer, dokumentálás).

2020.09.17.: Egy 3D-s modellező szoftver alapvető használatának bemutatása (rektifikálás, layerek használata) Adatbázis kezelés, Google Earth, használata.

2020.09.24.: A fűrőlyuk adatbázis elkészítése

2020.10.01.: A fűrőlyuk adatbázis elkészítése.

2020.10.08.: A fűrőlyuk adatbázis elkészítése.

2020.10.15.: A fűrőlyuk adatbázis elkészítése.

2020.10.22.: A legközelebbi pont opcióval történő modellezés

2020.10.29.: 1. Horizontális krigeléssel történő modellezés.

2020.11.05.: Laterális hajlítással történő modellezés.

2020.11.12.: Laterális nyújtással történő modellezés.

2020.11.19.: A legmagasabb valószínűség módszere.

2020.11.26.: Feladatok bemutatása, korrekciók.

2020.12.03.: Feladatok bemutatása, korrekciók.

2020.12.10.: Pótlólagos feladatbeadás.

3. FÉLÉVES BEADANDÓ FELADAT ÁSVÁNYVAGYONBECSLÉS TÁRGYKÖRÉBEN

Elkészítendő egy Dunaharaszti közelében működő kavicsbánya felderítő fázisú kutatási anyagának felhasználásával egy 3D-s geológiai modell, amely alkalmas készletszámítás elvégzésére. A topográfiai alaptérkép, a fúrási adatok elektronikus formában, állnak rendelkezésre.

Az adatok ismeretében:

- 1, Végezze el a szükséges koordináta transzformációkat!
- 2, Építse fel az előfordulás geológiai viszonyainak megfelelően a 3D-s földtani modellt!
- 3, Jelölje ki a bányászati szempontból értékesebb térrészt!
- 4, Próbáljon kapcsolatot keresni a különböző felületképzési eljárások a fúrási sűrűség és fúróluk pozíció, valamint a kapott modell megfelelősége között.
- 5, Végezzen közelítő jellegű készletszámítást a szoftver segítségével!

4. VIZSGAKÉRDÉSEK

1. A becslési domének definíciója, térbeli változékonyság bemutatása.
2. Térbeli adat analízis, adat integráció ismertetése.
3. Távolság függvények és készletbeli bizonytalanságok, bemutatása.
4. A becslési domének definiálásának áttekintése.
5. Mintázási metódusok, a mintázás elméleti háttere, jellemzői.
6. Térbeli változékonyság, és a kísérleti variogramok áttekintése.
7. A bányászati hígulás problémája.
8. Feltételes hibák, térfogati támogatás, poligon módszer, IDW módszer, bemutatása.
9. Gauss bázisú krigelési eljárások lognormál krigelés, indikátor krigelés.
10. A termelvény minőségbiztosításának gyakorlati és operatív módszerei.

5. EGYÉB KÖVETELMÉNYEK

A zárthelyi dolgozat írása és a vizsga közben a mobiltelefon használata tilos!

Miskolc, 2020. augusztus 27.

Dr. Máдай Viktor

Tantárgyjegyző, egyetemi docens